

АНЕКС II

Към Становище на

Екологично сдружение „За Земята“ подкрепено от сдруженията Велоеволюция, Въздух за здраве, Горичка, „Грийнпийс“ – България, За Земята – достъп до правосъдие, Спаси София и WWF България относно проект на Програма за управление на качеството на атмосферния въздух на Столична община за периода 2021-2026 г.

Препоръки по мерките, изложени в Приложение № 15 - План за действие към комплексната програма за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на СО за периода 2021-2026 г.

МЯРКА	ПРЕДЛОЖЕНИЕ/КОМЕНТАР/ЗАБЕЛЕЖКА
2-Sf- r - St	Кметът на СО да поръча изготвянето на правен анализ относно законосъобразността на наредбата, с която се заявява намерение за задължаване на жители (домакинствата) на СО да подават информация за посочените обстоятелства. Правният анализ да бъде качен на сайта на СО и да се подложи на обществено обсъждане.
3-Sf - f - St	Така формулирана мярката не е пълна. Необходимо е пълно картиране на домакинствата използващи твърдо гориво, което освен дърва и въглища, следва да включва и пелети. Информацията от това картиране следва да е част от електронния регистър, в който да има подробна информация за уредите, горивата и разхода на гориво на домакинство и пр. Целта е СО да разполага с актуални данни за изготвяне на инвентаризации по метода Tier 2 от методиката на ЕМЕР/ЕЕА Предвидена ли е възможност такава информация да се събира и от продавачите? Да се предвиди възможност за използване и съпоставяне на информация от преброяването на НСИ през 2021г.
4-Sf - o- St- Mt- Lt	Информацията следва да се актуализира всяка година, за да се оценява и напредъка по мерките и да се изготвят анализи, свързани с потреблението на тези горива.
5-Sf -o- St	Изготвянето на писмото, визирано в тази мярка, да бъде осъществено чрез привличане на заинтересованата общественост и външни експерти.
6-Sf- r -St- Mt	В програмата следва ясно да се запише „Изготвяне и въвеждане на зона, със срокове и бюджет“. В момента мярката е по-скоро

	<p>пожелателна и без осигурен бюджет. Въвеждането се обуславя и от нуждата за постигане на нормите в най-кратък срок. В процеса на изготвяне ще се прецени какъв да бъде точния обхват на зоната и условията за прилагането ѝ очакваните намаления на емисии. Планът да се изготви в рамките на 6 месеца от приемане на КАВ и изпълнението му да е паралелно с актуализирането на инвентаризацията, за да може от зимата на 2022 зоната да влезе в сила . Планът да се подложи на експертно и обществено обсъждане. Дори на този етап е видно, че има сериозно забавяне в подмяната на отоплителни уреди и работата по зоната трябва да започне. Не на последно място въпреки конкретиката относно териториалния обхват не е пресметнат и посочен потенциалът за намаляване на емисиите.</p>
7- Sf -o – St- Mt- Lt	<p>И тази, както и в мярка 8- Sf -o – St- Mt- Lt са съгласувателни и резултатът от тях е подписано споразумение. Де факто няма предвидени и бюджетирани мерки за преминаване на определен брой домакинства към топлофикация или към газ. Направеното допускане, че 6000 домакинства ще минат на газ не е подкрепено с мярка. В допълнение в мярката липсват индикатори за ефект, какъвто има при мярката за газификация 8Sf. Показателят за напредък/изпълнение следва да отчита, не само проведено съгласуване, но и ефекта - брой домакинства, преминали към централно отопление (от тези на твърдо гориво и новоприсъединени), както и спестени емисии. Тези индикатори следва да залегнат в съгласуването. Но както отбелязахме не е предвидена мярка за преминаване към топлофикация с конкретен брой домакинства, намалени емисии и бюджет за изпълнение.</p>
8- Sf -o – St- Mt- Lt	<p>При съгласуването е необходимо да се заложи и конкретния брой домакинства, които ще преминат на газ, за да се постигне намалението на емисии. Самото подписване на споразумение не води до преминаване на домакинства на газ нито до спестени емисии. Де факто, обаче, няма заложена мярка за преминаване на домакинства към газ, нито бюджет, така че е какво ще се съгласува?</p> <p>Това изисква инвестиция, защо няма бюджет? Това ли са правилните индикатори за тази мярка, която е съгласуване?</p>
9- Sf- r- St	<p>От една страна това е смислен подход, от друга обаче самата мярка не е анализирана като териториален обхват и ефект в рамките на Програмата . Какъв ще е подходът за нови сгради, ако ги няма тези мрежи? Ще им се позволи отопление на дърва и въглища? Отделно за мярката не е предвиден индикатор - включени домакинства в такава зона, спестени емисии</p>
10- Sf- r-St- Mt- Lt	<p>Индикаторът не е подходящ. Не е важен броят проверки, а постигнатото намаляване на нерегламентирано изгаряне (броя</p>

	нарушения) спрямо броя проверки (за база може да се вземе постигнатото досега и или спрямо някакъв фиксиран брой проверки).
11- Sf- i- St- Mt- Lt	Индикаторът не е подходящ. Може да се заложи брой проведени кампании, достигнати граждани. Подходящо би било провеждане на социологически проучвания преди и след кампаниите за оценка на резултата.
12- Sf- r- St- Mt- Lt	Това не е ли задължение за СО във връзка с прилагането на Наредба №6? Защо е записано като отделна мярка?
13- Sf- i- St- Mt- Lt	Самата Наредба 6 изисква общината да провежда информационна кампания за задълженията посочени в наредбата. В случая мярката е само оповестяване, че ще се прилага наредбата и какви са задълженията. Мярката следва да бъде провеждане на информационна кампания и индикаторите да позволяват оценка за информираността на гражданите.
14- Sf- i- St- Mt- Lt	На каква законова база ще се осъществява контрол спрямо търговци при положение, че Наредба 6 се отнася само за потребителите? Отделно индикаторът не е подходящ. Не е важен броят проверки, а намаляване на броя нарушения спрямо броя проверки.
15-Sf -t St- Mt-Lt	Тази мярка е изключително скъпа с минимален ефект откъм намалени емисии. По-добре определените средства да се изразходват за смяна на печки на дърва и въглища и/или подпомагане разходите за отопление на домакинства, които са преминали от печки на дърва и въглища на по-малко замърсяващо въздуха гориво/технология. Поставянето на филтър на кюмбе не е ефективно, тъй като филтърът ще действа с много по-ниска ефективност и е вероятно да се нуждае скоро след това от поддръжка. Много по-ефективно би било на групите с по-нисък социален статус да се предоставят отоплителни съоръжения, в които да могат да горят само определени горива (например, да им се дадат пелетни печки). Ако СО се притеснява, че това би повишило разходите им за отопление (заради цена на пелети т.н.), може да е по-добре пилотно да се инсталират нискоемисионни печки (например ракетни печки), отколкото филтри. Това може да бъде като пилотен проект и само след оценка на въздействието да се премине към по-мощна замяна с такива печки. От финансова гледна точка, СО ще похарчи същите пари за тези печки (а може и по-малко), отколкото за инсталиране на филтри.
16-Sf -t St- Mt-Lt	В мярката не е уточнена поставената цел, необходимия бюджет и засегнатото население. Мярката е изцяло пожелателна.
2.МЕРКИ В СЕКТОР	Стойностите не отговарят на сбора от околностите мерки в плана. Неясно е прилагането на кои мерки ще допринесат за това намаление.

„ТРАНСПОРТ“	
КАРЕ „Очаквани основни ползи от изпълнението на мерките:“	
17- Sf- t St	Изчисленият принос на тази мярка към намаляване на емисиите е незначителен спрямо инвестицията.
18- Sf- t St- Mt- Lt	Изчисленият принос на тази мярка към намаляване на емисиите е незначителен спрямо инвестицията. Разходът на тон спестени емисии за целия период на Програмата е над 92 млн. лв.
19- Sf- t St	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. Мярката не е околичествена.
20- Sf- t- St- Mt	„Намалението на емисиите се изчислява след подготовка на проектите“ не е индикатор, мястото му не е тук. „Предварителна прогноза 16.4 тона/год – ФПЧ10, включено и намалението на 19- Sf- t St“ - Прогнозното намаление да се раздели за всяка мярка
21- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена)
23- Sf- f St- Mt- Lt	Системата ще бъде налична най-рано след 4 години, което е необосновано дълъг срок.
24- Sf- f- St- Mt- Lt	„Брой дни, в които мярката е приложена съгласно правилата на одобрения механизъм“ не е подходящ индикатор. Ако всяка година имаме повече дни, в които е приложена мярката това по-добро изпълнение на мярката ли е?! В мярката следва да се включи разработване и прилагане на индикатори оценяващи ефекта. Към момента този ефект не може да бъде оценен и мярката е незащитима.
25- Sf- i- St- Mt- Lt	Какъв ще е приносът на тази система към качеството на въздуха? Ако например е свързано с намален пробег или престой на МПС, то следва да се даде прогноза за намалени емисии.
26- Sf-o St	Проучването да включва очаквано количество намалени емисии.
27- Sf- t St- Mt- Lt	Какъв ще е приносът на тази мярка към качеството на въздуха? Ако например е свързано с увеличаване на броя пътници за сметка на личния автомобил, то следва да се даде прогноза за намалени емисии.
28- Sf- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена)

29- Sf- t St- Mt- Lt-	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена)
30-Sf- f-St	Проучването следва да оцени и намалени емисии спрямо предложени стимули, има ли ефект върху ползването на градски транспорт спрямо МПС.
31- Sf- t i- St- Mt- Lt	<p>Мярката е с подвеждащо име. Единият проект е за система за сигнали и жалби. И в момента СО има такава електронна система, която е сравнително нова. Какво налага нова такава и включването ѝ в ПКАВ? Вторият проект има косвено отношение към качеството на въздуха.</p> <p>Липсва индикатор за ефекта от проектите - колко граждани са се информирали по-добре, доволни ли са, използват ли услугите, сменили ли са начина на транспорт вследствие на услугите?</p>
32- Sf- r- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена). Не е дадена прогноза с колко ще се промени броя на паркирали автомобили в ЦГЧ особено след като декларираната цел в ПКАВ е мотивиране на хората да не ползват автомобили за достигане до центъра.
33- Sf t r f i o St Mt Lt	Какво е отношението на тази мярка към КАВ? Възможно ли е системата да се ползва за контрол на спазване на правилата на зоната с ниски емисии?
34- Sf- o- St	Какъв е ефектът върху КАВ?
35- Sf- o St- Mt- Lt	Какъв е ефектът върху КАВ?
36- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена). Мярката моделирана ли е и ако да, то тогава приносът и следва да е ясен?
37- Sf- t- St- Mt- Lt	<p>Да се допълнят поне до заложените в ПУГМ 19 главни велосипедни трасета за изпълнение до 2025 или да се изброят поименно предвидените за изграждане велосипедните трасета, като се поясни защо не са в пълен набор и защо са приоритизирани именно изброените.</p> <p>Това са две мерки, инфраструктурна и информационна.</p> <p>Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена). Няма прогноза колко пробег/велосипедисти ще я ползват. Няма индикатори свързани с информационната кампания. Как ще се отчете, че е проведена и какъв е бил ефектът от нея?</p>
38- Sf- t- St- Mt- Lt	Да се допълнят до заложените в ПУГМ 27 довеждащи велосипедни трасета за изпълнение до 2025г. или да се изброят поименно предвидените за изграждане велосипедни трасета, като се поясни защо не са в пълен набор и защо са приоритизирани именно изброените.

39- Sf- t - St- Mt- Lt	<p>Да се допълнят до заложените в ПУГМ 9 рекреационни велосипедни трасета за изпълнение до 2025 или да се изброят поименно предвидените за изграждане велосипедните трасета, като се поясни защо не са в пълен набор и защо са приоритизирани именно изброените.</p> <p>Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е количествена). Няма прогноза колко пробег/велосипедисти ще я ползват. С колко ще доведе до намаляване ползването на автомобили?</p>
40- Sf- t- - St- Mt- Lt	<p>Системата за споделени велосипеди да бъде за поне 2800 велосипеда, за да става ясно че се има предвид разширение на заложената и в предходната ПКАВ такава мярка.</p> <p>Мярката следва да е въвеждане на система за споделени велосипеди с ясен срок. В момента има три различни срока.</p> <p>Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е количествена). Няма прогноза колко пробег/велосипедисти ще я ползват. Следва да има индикатор за ползване. При залагането на количествени индикатори за изпълнение да се има предвид европейската практика за брой споделени велосипеди осигурени спрямо общия брой население.</p>
41- Sf- t – St- Mt- Lt	<p>Мярката не е количествена – намаление емисии заради ограничен достъп на автомобили. Мярката моделирана ли е за тези 7 зони?</p>
42- Sf- t- - St- Mt- Lt	<p>Кои са тези 7 проекта (места), прекалено общо е. Мярката не е количествена – намаление емисии. Няма прогноза колко хора ще се възползват вместо коли/градски транспорт.</p>
43- Sf- f – St- Mt- Lt	<p>В ПКАВ няма оценка до момента на приложението на мярката.</p>
46- Sf- r- St- Mt	<p>Мярката е ключова и е записана за изпълнение и в програмата за контрол на замърсяването по директивата за емисиите. Самата мярка е моделирана за постигане на нормите. Да се премахне текстът за преценка и да се остави изготвяне на план и въвеждане на зоната.</p> <p>Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е количествена), въпреки че в приложение са представени стойности. Следва да се добавят, както и колко автомобилa ще бъдат ограничени с мярката.</p> <p>Изготвянето на този план да стане най-късно в шестмесечен срок от влизане в сила на Програмата и с широко участие на обществеността, при което проекта на плана да бъде изготвен и публикуван на интернет страницата на СО най-късно четиримесечен срок от влизането в сила на Програмата, като на заинтересованата общественост да бъде дадена</p>

	възможност в период на поне един месец да изрази становища и да направи коментари по проектоплана.
47- Sf- o St- Mt- Lt	С какви други ресурси ще се осъществява контрол на спазването на зоната? Предвидени ли са в Програмата ?
48- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена), особено с оглед новите данни за ресуспендиран прах и заложените проценти намаления в транспортния сценарий. С тези 120 млн. колко път ще се ремонтира и колко ще остане неремонтиран? Настоящият индикатор за изпълнение не дава информация ако се изпълни плана какъв ще е ефектът.
49- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена), особено с оглед новите данни за ресуспендиран прах и заложените проценти намаления в транспортния сценарий.
50- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена), особено с оглед новите данни за ресуспендиран прах и заложените % намаления в транспортния сценарий. Колко площ ще бъде оросена?
51- Sf- t- St- Mt- Lt	В сравнение с предишни варианти на мярката единствената разлика е намерението за "ежегодно увеличаване" като бюджетът е останал същият. Името подвежда, че ще се прави нещо повече. Липсва индикатор за измерване на ежегодното увеличение. Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена), особено с оглед новите данни за ресуспендиран прах и заложените проценти намаления в транспортния сценарий.
52-Sf-i- St- Mt- Lt	Мярката е преформулирана да звучи като напредък, но индикаторът не отчита такъв, а просто закупени машини. Не става ясно, дали се подменят или са допълнителни машини. Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена).
3. МЕРКИ В СЕКТОР ПРОМИШЛЕНОСТ, КАРЕ „Очаквани основни ползи от изпълнението на мерките“	Как са сметнати тези стойности при положение, че единствената мярка не е околичествена? При равни други условия ще има увеличение на емисиите, защото РДФ инсинераторът ще изхвърля 13,2 т/г ФПЧ10.

54- Sf- t-St- Mt- Lt	Кой осъществява този непрекъснат и стриктен контрол? Това е мярка спазване на закона.
4. МЕРКИ В СЕКТОР СТРОИТЕЛСТВО И РЕМОНТИ И ДЕЙНОСТИ, КАРЕ "Очаквани основни ползи от изпълнението на мерките"	Липсва околичествяване на ефекта от мерките.
55- Sf- r- St- Mt- Lt	Няма предвиден бюджет за тази мярка. Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околичествена). Предложение: броят и резултатите от проверките да бъдат обявявани на някакъв по-малък период от време - ежемесечно, или на два месеца или на тримесечие.
56- Sf- o- S- Mt- Lt	Индикаторът не измерва прилагане на мерки – контрол и ефектът – намалени нарушения, емисии или др. Измерва са, дали има анализ и идентифицирани ли са мерки. Така формулирана не става ясно, дали засяга ремонт/ново строителство в обществени пространства. Да се опрости или да се раздели на отделни мерки.
5. МЕРКИ В СЕКТОР ДЕПА И ДРУГИ ПЛОЩНИ ИЗТОЧНИЦИ, КАРЕ „Очаквани основни ползи от изпълнението на мерките“	Стойностите не съответстват на сбора от околичествените мерки. Множество мерки са без прогнозно намаление.
57- Sf- o- St	2024 г. е прекалено късно за приключване на инвентаризацията. Информацията може да се съхранява в публичен регистър, да се

	актуализира непрекъснато и чрез информация от контактния център на СО
58- Sf- t St- Mt- Lt	Бюджетът на мярката е увеличен 7 пъти от 2.2 млн., но не е посочена площта, която ще се покрие и от каква база се тръгва. Необходимо е да се даде колко площ ще се залеси/затреви и какви емисии ще се спестят.
59- Sf t- St- Mt- Lt	Нов текст към мярката, която е спазване на закона и предприемане на мерки, ако не се спазва.
61- Sf- t- St- Mt- Lt	Не е много ясно какво представлява мярката, което е проблем, особено на фона на многомилionen бюджет. Приносът на мярката е отбелязан като еднократен и разходът на тон спестени емисии изглежда несъразмерно голям.
62- Sf- t- St- Mt- Lt	Липсва прогноза за намалението на емисиите от мярката. (Мярката не е околностна). Да се даде като минимум индикативна площ, подлежаща на залесяване не само брой дървета.
64- Sf- r- St- Mt- Lt	Липсва бюджет за тази мярка. Предвидените CCTV не могат ли да се ползват и за такъв контрол. Как се измерва засилен контрол? Липсва индикатор за успех; Намаляване на нарушенията спрямо брой направени проверки или др.
6.ИНФОРМАЦИОННИ И МЕРКИ	Изцяло нова категория, която освен информационни мерки включва и вътрешно организационни. Липсват мерки насочени към анализиране и използване на данни за качеството на въздуха. Липсват изследвания – здравни, транспортни, климатични, и други. Няма мерки насочени към повишаване капацитета на СО да събира и анализира данни.
66- Sf i- St	Доста общо е формулирана мярката. Не става ясно дали ще се подобри прогнозното моделиране на НИМХ, дали ще се публикуват данни в реално време с възможност за сваляне на архивни данни. По тази мярка е добре да се работи граждански организации, журналисти, изследователи и т.н. Да се предвиди споделянето на резултатите от измерванията с обществеността посредством публикуване на резултатите в лесно-достъпен и разбираем формат, както и позволяване на сваляне на резултатите.
67- Sf- i- St- Mt- Lt	Тази мярка по-скоро е организационна.
68- Sf- i- St- Mt- Lt.	Мярката трябва не просто да продължава, а да подобрява информираността. По отношение на индикаторите: информацията и в момента се предоставя ежедневно, но въпросът е достоверност, качество, удобство. Липсва подобряване на прогнозирането-НИМХ и

	др. Предвидените средства допълнителни ли са спрямо обичайния бюджет?
69- Sf- i- St-Mt- Lt	Какво включва тази поддръжка и за какъв период е този бюджет.
71- Sf- i- St-Mt- Lt	Мярката няма бюджет. Тази мярка трябваше да е въведена още след актуализацията на настоящата ПКАВ с част ФПЧ2.5 през 2019 г. Мярката следва да се разработва и изпълнява в сътрудничество с експерти, изследователи, НПО, ИТ специалисти, тъй като качеството на инвентаризацията е от ключово значение за КАВ и следва да отговаря на изискванията на ЕМЕР/ЕЕА.
72- Sf- i- St-Mt- Lt	Подходяща мярка, но ще се реализира едва 2024 г. Мярката следва да се разработва и изпълнява в сътрудничество с експерти, изследователи, НПО, ИТ и транспортни специалисти. Тя е ключова за емисиите от транспорт, управление на трафика и изграждането на инфраструктура. Тази мярка не следва ли да е в сектор Транспорт?